

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

De coniugatis, de simoniacis, de non promotis clericis ad ordines, de
ducentibus vxores, an teneantur in conscientia restituere fructus
præbendarum. Cap. CVI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

¶ De coniugatis, de simoniaci, de non promotis clericis ad ordines, de ducentibus uxores, an teneantur in conscientia restituere fructus prabendarum.

CAP. CVI.

Iam subinde accessorie ad predictam quaestionem, quod redum venit, an dispositio istius canonis commissa, & ceterum, ubi cauetur, quod tenebitur ad restitutionem, qui non intendens promoueri ad sacerdotium parochialem, suscepit ecclesiam, nisi mutata voluntate ad sacerdotium promotus fuerit, inducat obligationem in conscientia fructus restituendi, etiam ante sententiam condemnationis.

Q. 1.

¶ Et perinde quaeritur de illa dispositione. Licet canon de electione lib. 6. ubi decernitur, quod qui post obitum ecclesiam parochialem, & habitam illius possessionem pacificam, non promouetur ad presbyterium intra annum, & eo lapsa illam retinet, & non relinquit illam, peccat, quia ipso facto illam perdit post lapsum anni, & fructus illius amittit, an sic sit poenalis, quod in conscientia ante condemnationem ad utrumque non obliget. Et videtur quod ante iudicis sententiam in conscientia talem obligationem non inducat, quia secundum iuristas, & Navarrum in commento c. fraternitas. i. 2. quaestione secunda, & in rubrica de poenitentia, & alios saepe poena temporalis etiam ipso iure incurta non debetur in foro conscientiae ante sententiam, ergo neque poenae indictae de restituendis fructibus in allegatis capitulis.

¶ Nihilominus respondetur cum Navarro, & cum Soto, & cum fratre Iosepho, & cum communi, quod in utroque quaestione casu, & in alijs similibus ante condemnationis sententiam restituendi sunt fructus, scilicet in casu cap. commissa. § Ceterum, & in secundo casu cap. licet canon. Post annum lapsum ex quo non factus est presbyter, & dimittendum est beneficium, & fructus restituendi ante expectatam iudicis sententiam.

¶ Neque obstat illa regula generalis quod poena temporalis ipso iure incurta, non debetur in foro conscientiae, quia haec regula non procedit, neque habet verum eum contrarium constat de mente legislatoris, vel cum non im-

ponitur proprie, vt pœna, sed vt quædam cõditio, vel mo-
dus rei traditæ, vt cum testator relinquit aliquid alicui, vt
quippiam faciat, alias perdat legatũ iuxta Panormitanum
communiter receptum super glos. verbo, adijciens, in
cap. Raynaldus. de testamentis, & in proposito constat ex
filio, mentem pontificum statuentium, vt illo, vel illo ca-
su vacet beneficium ipso iure esse, vt mala conscientia re-
tineat, qui illud ita perditum retinuerit, & fructus non re-
tineat, eo quod beneficia conferantur quodammodo
sub illo modo, vel conditione, tacite vel expresse, vt docet
Nauar. .

¶ Potest autem episcopus vt prædiximus ratione stu-
dij dispensare, ne intra 7. annos ad presbyteriũ suscipien-
dum teneatur, modo intra annum, quo presbyter fieri de-
beat, subdiaconus fiat cap. cum ex eo. lib. 6. de electione.
Quæ tamen dispensatio nihil prodest ei, qui ad studendum
non proficiscitur iuxta Syluestrum, iuxta mentem textus
verbo insistentes, & quæ in dõ dicunt Archidiaconus &
Ioannes Andr. cui supra addidimus Conc. Trid. b. iussisse,
vt promotus in episcopum intra tres menses teneatur
consecrari sub pœna perdendi fructus ipso iure, & intra
alios tres sub pœna perdendi ipso iure episcopatum.

¶ Porro alia quæstio prædictis veluti appendix, & affi-
nis hic intermittenda nõ est, an ille qui sine animo ascen-
dendi ad presbyterium, quoduis aliud beneficium non
curatum accepit, fructus restituendi obligatione impli-
etur. Nam glossa in cap. prælatum. de clericis nõ residen-
tibus, talem ad restituendos fructus teneri, sensit, & cla-
mas ibi idem tenuit Panorm. nihilominus Nauarrus con-
trarium tenet asseuerans contrarium ex iure verius esse,
quia cum dictum caput commissæ pœnale sit extra suum
casum non debet extendi præsertim sine rationis identita-
te, vel maioriã, qualis hic non est. l. præses. ff. de pœn. &
cap. pœnæ. de pœnit. dist. 1. huic sententiæ Nauarri subscri-
bunt Sorus in de iustitiã & iure & F. Iosephus in suis flori-
bus contra Gabrielem quem ibi idẽ ipse citat, & ita cum
Nauarro, & his tenendum plane est.

¶ Tam & alia minutiora circa hanc materiam dubia
emergunt, quorum primũ sit, an peccent mortaliter bene-
ficiatũ etiã simplicium beneficiorum, qui absque animo
se initiandi

a Copiosè
huius rei
memor est.
Nauarrus
Sum. Lat.
capitu. 25.
num. 117.
in cap.
non liceat.
12. q. 2. &
cap. Fraier
nitas. 12.
q. 2.
b. s. b. 23.
cap. 2. de re
form.

Qd. 2.

c Summa
Lat. c. 25.
num. 117.

Qd. 3.

¶ Sotus de
iust. & iu-
re. q. 5. art.
6.

se initiandi sacris, incedit sine habitu clericali, & quidem Sorus^d eos peccare mortaliter astruit, Nauar. quoque Sorum in hoc recte dixisse ait, quod tales peccent mortaliter non in eo quod initiandi se sacris careat animo, sed quia non deferunt clericalem habitum, sed vereor quod vtraque ratione peccent mortaliter, presertim quando tali beneficio annexus est sacer ordo, & quia non initiatur tali ordine, ecclesia circa cultum diuinum altaris, notabilem iacturam patitur, nam iniustitia notabilis est recipere fructus & cum notabili cultus altaris defectu sui ordinis functioni deesse: licet verum sit quod supra Nauarrus asseuerat, non peccare mortaliter, nec fructuum perceptione priuari illum, qui accipit beneficium, cui non est annexus sacer ordo, animo firmo satisfaciendi quidem eius oneribus, sed non ascendendi ad presbyterium, nec ad alium ordinem sacrum, quia id nullo iure prohibetur.

¶ Porro dubitari & hic, in ista materia de fructibus contingit, an coniugati accipiendo auctoritate apostolica pensiones super beneficijs, peccent mortaliter, earum pensionum fructus recipiendo eosque restituere teneantur. At quidem Sotus loco citato, quia pensiones ex ratione legitima dandas esse censet, qua ratione legitima coniugatos putat carere, ideo eas accipientes sic a peccato mortali non excusat.

¶ Summa
Lat. c. 25.
num. 119.

¶ At verò Nauarrus, tanquam magis pius in coniugatos, eos non peccare ait, si auctoritate apostolica eas pensiones accipiant, propter rationes quas affert, tum, quia id non est contra ius diuinum, tum, quia Papa potest applicare fructus beneficij de consensu beneficiarij illis pijs operibus, quibus potest ipse beneficiarius & constat cum posse illos applicare coniugatis egeribus, igitur tales coniugati possunt licite auctoritate apostolica, eas pensiones super beneficijs accipere non quocumque modo neque ad papam, & luxuriam, sed tantummodo in sustentatione suo statui necessariam.

¶ Secundò Nauarrus quasi adhibens granum salis circa hanc licentiam ait, quod papa raro, & nunquam sine magna causa, pensiones has coniugatis concedere debet ob scandalum quidem, quod inde oriretur. arg. cap. nihil de prescript. & quia seculares cum semel arripuerint animum exigent

rigendi huiusmodi pensiones ex gratia, ecclesias, & beneficia volunt perpetuo sibi quodam iniquo iure facere laboraria.

¶ Hinc ex prædictis tertio inferens corollarium infert Navarrus sic, consequens esse posse quem iuste gaudere pensione à Papa sibi constituta, non seruiendo ecclesie, licet contra tenuerit Sotus. Sed in hoc ego puto cautè esse in his concessionibus ambulandum, ne dum piè hæc examinatur causa, pedetentim bona ecclesiastica fiant profana, quod & censuræ papæ vicarij Christi, sicut & cætera omnia asserta relinquo.

¶ Insuper, & circa fructus ecclesiasticos accedit & aliud dubium, illud nempe est an beneficiarius minorum ordinum tantum, si duxerit uxorem beneficium amittat, atque eius fructus. Q. 4.

¶ Responduri igitur ad hanc quæstionem primo, duximus respondendum, quod beneficiarius minorum ordinum tantum, si contrahat matrimonium per verba de presenti, ipso iure amittit beneficium adeo, ut non recuperet illud quamvis vxor ante consummatum matrimonium reigionem ingrediatur, secundum omnes, & Navarrum, f Sum. lat. cap. 125. num. 120. Quod autè ipso iure in hoc casu amittat beneficium, patet ex mente glossæ & communis in capite primo, de clericis cõiugatis. ¶ Sed quia sic cautum est iure, manifestum est post tale matrimonium per verba de præsentibus contractum, peccare retinendo beneficium.

¶ Interim istinc pullulat, & aliud dubium, quid si tale matrimonium ob aliquem defectum extrinsecum veluti consanguinitatis, aut affinitatis non valuit, fuit que nullum tunc talis beneficiarius in minoribus constitutus ipso iure beneficium amittat. Q. 5.

¶ Ad hoc dubium respondemus, quod est secundo dictum, quod etiam in hoc casu ipso iure beneficium amittit dummodo quamvis non valuerit, consensus interuenit, ut declarat Panorm. in d. cap. 3. colum. 3.

¶ Porro an amissio beneficij incurratur ipso iure, si beneficiarius contrahat spõsalia, si roget aliquis, huic respondemus per tertium dictum quod secundum omnes per sponsalia contracta de futuro beneficium tale à beneficiario in minoribus constituto non amittitur ipso iure.

¶ At

Q^o 7. ¶ At si de cōstituto in sacris hæsitaauerit aliquis an per matrimonium etiã per verba de præsentì à se contractum beneficio suo ipso iure, aut facto maneat priuatus, dicitur ei vltimò, quòd eiusmodi in sacris constitutus per hoc non est ipso facto beneficio priuatus, quia is non perdit beneficium ipso facto, quamuis eo priuari possit, vt glos. sa contra Panormitanum communiter recepta diffinit.

Q^o 8. ¶ Insuper & de symoniaco symoniacè adepto beneficium dicendū est, an is tã beneficiū quàm eius fructus ipso iure restituere teneatur. Sed quia ex professo hanc de symonia materiam non pertractamus, breuiter, & succincte, ab hoc dubio, nos explicamus dicentes cum Nauarro. ¶ Primò quod licet peccet mortaliter clericus, quòd beneficia, qui per symoniã vult quærere illa, siue talis symonia sit mentalis, siue conuentionalis, siue realis, ex communicationem tamèn, & obligationem restituendi euadit, nisi symoniam commiserit realem, scilicet cõpletam ex vtraque parte, per receptionem beneficij, & dationem, seu actuale solutionem pretij.

g Summa
Lat. c. 25.
num. 112.

h Nauar.
cap. 25. nu.
113.

i cap. cum
esset de Sy
monia.

Q^o 9.

¶ Ex quo corollarie sequitur, quòd familiaris episcopi, qui constituta sibi certa mercede annua inseruit episcopo donec, ei episcopus beneficiū cõferat: nõ teneatur beneficium post sibi collatum resignare, nec ad eius fructus restituendos tenetur: dum modo nullum pactū post illud collatum, de gratis seruiẽdo intercedat, ita Nauar. quia ex natura istius contractus non interuenit hic symonia ex parte episcopi, aut sua. In cuius confirmationem allegat Hostiensem receptum per Ioan. Andream & communem, & ita secundum Nauarrum Maioris consentit Hostiensis existimans se contradicere illi.

¶ Præterea vt omnia de resignatione beneficij, aut de restitutione fructus dubia cõtingentia referemus, quæritur, an qui per symoniã ab alio commissam in fauorem suum, adeptus est beneficium, obligatione teneatur resignandi beneficium, & restituendi fructus eius. ¶ Ad questionem ergo distinctius procedentes dicimus primò quòd per symoniam ab alio commissam, quam commissit in procurandò beneficium, vel gratiam Petro, non in fauorem Petri, sed potius ad nocendum Petro, vel ebo non fecerit ad nocendum Petro, sed potius incõmodum illi.

Illius: si tamen Petrus contradicente symonia commissa est, neque Petrus peccavit in mortali: et neque ad canonicè obtinendum illud beneficium inhabilis factus est. Patet ex cap. sicut. de symonia, ubi cauetur quòd non imputatur electo confirmatio, si eo prohibente pro ipsius confirmatione pecunia data sit nisi postea consenserit pecunia soluendo promissa, aut reddendo solutam. Quare in isto casu retinere potest beneficium & fructus.

¶ Similiter, quia ut habetur cap. nobis. de symonia. non est censenda electio simoniaca, quando electus symoniam ignorauit, & facta fuit in fraudem electi, & in eius dispendium talis symoniaca electio, ideo sic electus & beneficium potestur iuste, & fructibus.

¶ An vero antequam quis sit electus ad beneficium si eo reclamante daretur, pecunia electoribus an id obesset ei postea electo, quaeritur & Glossa quidem super caput sicut. de mente Vincentij diffinit quòd obesset quidem ei, quia per pecuniam eligitur, nisi dantes hoc facerent in odium eius ut cap. eo supra. Nauar. vero in hoc casu videtur tenere contrarium dicens etiam si symonia commissa sit non ad nocendum, sed ad commodandum sic promotus, si contradixit non obest. At huic sententiae Nauarri non fauet ratio quæ in textu affertur, quia cum in valorem electi symonia commissa fuit istud factum non fuit factum damnosum insidias inimicopatrantis, sed ex alia parte Nauarri sententiae illa ratio textus applaudere videtur, scilicet quòd huic nihil debet ad culpam vel poenam imputari, quia licet symonia commissa à parentibus pro obtinendis beneficiis pro suis paruulis filiis ignorantibus, ipsis filiis nescientibus imputetur ad poenam, non tamen contradicentibus imputatur ad culpam, vel poenam: quia aliud est & longè diuersum non præbere consensum, & aliud est expressè prohibere, & contradicere antequam fiat.

¶ Quare extimo sententiam Nauarri esse probabilem, scilicet quòd huiusmodi symonia ab aliis commissa etiam in commodum contradicentis ante promotionem post promotus sit non obest, ita D. Thom. ^k Si autem dum promoueretur sic per symoniam, id ignorat, licet postquam rescuerit, existimo quòd talis symoniaca electio obest sibi, nisi iuxta caput nobis, in ipsis fraudem facta, vel intenta, sit, vel iuxta Vincentium nisi etiam in odium eius fabricata fuerit hoc sub
V aliorum

k 2. 2. q. 100. art. 6. ad 3.

l 2. 2. q. 100. art. 6. ad 3.

aliorum censura nam & hoc insinuare Nauarrus videtur,
ita D. Thom.¹

l. 2.2. q.
100. art.
6. ad 3.

¶ Sed ut omnia dubia circa hunc articulum in medium
aduocentur, queritur an intelligantur prædicta asserta de
aliis nullum antea habentibus ius ad beneficium, an vero is qui
antea ius habebat ad beneficium, si eo ignorante, vel sciente,
& non contradicente per aliorum symoniam in suum fauorem
commisam, seu ut cerrius, rectiusque loquar si per
alios eius redimentes vexationem pecunia data, tale ad eum
fuerit beneficium, an poterit beneficio, fructibus eius gaudere.
Respondeo fore dicendum, quod si iam integrum
completumque ius habet ad quiritum tam per electionem,
quam per confirmationem, vel per præsentationem, & institutionem
simul, tunc si impeditus iniuste à possessione adipiscenda,
per se, ea assumenda per se, vel per alium pecuniam
dederit in foro conscientie symoniacus non censetur, quia
post ius acquisitum solum ad redimendam suam vexationem
circa impeditam possessionem pecuniam contulit, &
ideo non tenebitur in hoc casu fructus restituere neque resignare
præbendam (quidquid sit de foro exteriori) in quo
secundum Nauarrum propter præsumptionem contrariam,
forte ad resignandum, & restituendos fructus cogetur.

¶ Secundo dicimus, quod si non erat sic ius plene acquisitum,
sed solum habebat ius imperfectum, scilicet et per electionem
tantum ante confirmationem, tunc per se determinatio ex illo
cap. sicut, quod non imputatur electo, si eo prohibente pro
ipsius confirmatione pecunia data sit.

Postremo & veritas illius dubij venit hic investiganda,
an teneatur restituere fructus, & resignare beneficium ille,
qui licet acquisierit illud aliqua se immiscente symonia non
fuit causa querendi illud, siue quia commissa fuit talis symonia
cum uno ex multis electionibus, præsentationibus,
aut collatoribus quorum maior pars etiam isto pecunia subornato
non eligente eum elegisset, præsentasset, aut ei beneficium
contulisset.

Respondetur planè ad quæstionem, quod in casu quo
Symonia aliena non fuit causa querendi beneficium, quia
non obstante ista symoniaca alij quibus cum, non est contracta
eiusmodi symonia (cum essent maior pars, illum nihilominus
elegissent) non amittit titulum, nec fructus beneficii sic
acquisiti.

¶ Idem

Idem cenſet etiam Nauarrus in caſu quo is cum quo admilla fuit talis ſymonia, non fuit ob eam principaliter motus, quamuis ob id pecunia data fuiſſet, vt dicit ſe reſoluiffe Nauarrus in cap. nobis. ſequutus primam opinionem gloſſa in verbo interueniente, p. r. §. ſina. 1. quaſtione ſexta. Hac perſuaſus ratione quia non nocet coram Deo ſymonia, quæ v. r. non fuit cauſa quærendi beneficium quod ſine illa æque, atque cum illa quæreretur, ita habet illa prima opinio gloſſæ. quæ limitatur ab Hoſtiæſe & Panoſmitano, & rectè quidem quoad forum exterius tantum per rationem Ioannis Andree. Tamen quo ad forum conſcientiæ quod ſola veritate nititur cap. tua. de ſponſalibus, talis prima opinio gloſſæ non eſt limitanda: ſed abſolutè intelligenda, ſcilicet quòd in foro conſcientiæ, licet pecunia vel data, vel promiſſa interueniat, ſi propter hoc ad eum eligendum electores non fuerunt moti quem alias electuri erant, non propter hoc in conſcientia eſt electio vitioſa. argum. C. ſi ex fal. inſtr. l. 1. & de re iud. cum. ſed de his ſatis quia cum pertineant ad materiam de ſymonia obiter ſunt hic ad propoſitum a'cita.

An ante legitimam ætatem ſuſcipientes beneficium teneantur reſtituere beneficium, & fructus, & quænam ſit legitima ætas, & an illegitimus beneficiarius teneatur reſtituere, vel in Eccleſiæ patrum ſuorum habentes beneficia, vel ſine canonico titulo.

CAPVT CVII.

Porrò vterius procedentes, vſque ad exhauriendas omnes difficultates materiæ pergimus inquirere, an qui beneficium curatum ſuſcepit ſine diſpenſatione Pape ante viginti annos ceptum fructus reſtituere teneatur. Dicendum eſt igitur ad quaſtionem quòd cum collatio beneficii in hoc caſu ſit nulla vt patet cap. cum in cunctis §. inferiora de elect. & tenetur reſtituere illud, inſuper & perceptos reſtituere fructus, niſi remedium diſpenſationis à Papa quarat ita Nauarrus.

Idemque cenſet ipſe Nauarrus dicendum de eo, qui accepit dignitatem, aut perſonatum non curatum, excepto quòd hos cum diſpenſatione epiſcopi poſt viginti annos completos aliquis obtinere poteſt. cap. 1. de arat. & qualit. V. 2. lib. 6.

a Nauarr.
cap. 25.
num. 116.